

SZFE Tudományos Diákköri Konferencia

Drámaszöveg

Szövegváltozat Georg Büchner *Woyzeck*-jére

Szalánczi Ágota

Témavezető: Kiss Csaba

Szereplők

- Franz Woyzeck
- Marie
- Bolond
- Tamburmajör
- Doktor
- Kapitány
- Gyerek

I.

DOKTOR Uraim! Hölgyeim! Uraim! Nézzék a teremtményt, ahogy Isten megalkotta. Semmi, kész semmi. És most nézzék a művészetet: két lábon jár, kabátot és nadrágot hord. Kardja van! Hó! Bókolj szépen! Úgy... ügyes vagy. Uraim, itt látható az asztronómikus ló! Favoritja minden koronás főnek. Kezdődik az előadás! Itt a kezdet kezdete!

WOYZECK Akarod?

MARIE Felőlem. Még jó is lehet.

(A bódé belseje.)

DOKTOR Uraim, itt vagyunk a fontos kérdésnél: hogy mi a viszonya a szubjektumnak az objektumhoz. Ha csak az egyik dolgot vesszük, az isteni szerves önigenlést a legmagasabb álláspontban megnyilvánulva, és megvizsgáljuk annak viszonyát a Térhez, a Földhöz és a planétákhoz, uraim... Hé, Woyzeck.

WOYZECK *(Néz, de nem reagál.)*

DOKTOR *(Hangosabban. Nyájas.)* Woyzeck. Jöjjön ide mellém.

WOYZECK *(Zavart.)*

DOKTOR A nézők kedvéért.

WOYZECK *(Nemet int a fejével.)*

DOKTOR Na... csak most az egyszer.

WOYZECK *(Odasétál a Doktor mellé, és leül az odakészített székre.)*

DOKTOR *(Elővesz egy fekete dobozt a földről. Először a nézők felé fordul, és egy gesztussal megmutatja nekik, hogy a doboz üres, aztán Woyzeck felé nyújtja.)*

WOYZECK *(Belenyúl a dobozba.)* Ez harap!

DOKTOR Olyan gyöngéden ragadta meg ezt a bestiát, mintha a nagyanyja lenne.

WOYZECK Rám jött a remegés.

DOKTOR Ej, de szép, Woyzeck. *(Kifordul a nézők felé.)* Uraim, az állatnak nincs tudományos ösztöne. Ők valami mást láthatnak helyette. Nézzék ezt az embert: negyedéve nem eszik mást, mint borsót. Figyeljék meg a hatást. Tapintsák csak meg, milyen egyenetlen a pulzusa. És a szeme, nézzék...

WOYZECK Doktor úr, sötét van, nem látok.

DOKTOR ... mintha hályog lenne rajta. Folytatjuk a kísérleteket, Woyzeck.

WOYZECK Vér folyik a kis csatornában, doktor.

DOKTOR Nem állunk meg! Örül, Woyzeck, ugye?

WOYZECK Én...

DOKTOR Tudom, tudom. *(A nézőknek.)* Hálás. *(Suttog.)* Olyannyira, hogy ki se tudja fejezni.

MARIE *(Woyzeckre, majd a nézőkre néz.)* A másik kiadta a parancsot, és neki mennie kell. *(Keserűen felnevet.)* Egyik ember a másik fölött.

2.

(Katonazenekar hangjai.)

MARIE *(Az ablakban. Érezzük a gyermeke jelenlétét, de nem látjuk.)* Hé, fiúka! Hallod? Ott jönnek.

BOLOND Micsoda férfi! Mint egy fa.

MARIE Úgy áll a lábán, mint az oroszlán. *(Kiinteget az ablakon.)*

BOLOND Micsoda nyájas szemek, szomszédasszony. Ez teljesen szokatlan magától.

MARIE Mi köze?

BOLOND Csak mondom.

MARIE *(Dúdol.)* A katonák szép legények. Te is az vagy, az lesz majd.

BOLOND Még mindig csillog a szeme.

MARIE Na és? Vigye a szemét a zsidóhoz és pucoltassa ki. Talán csillog még annyira, hogy két gombért eladhassa őket.

BOLOND Micsoda? Maga? Maga leányanya. Én becsületes személy vagyok. Bezzeg maga hét pár bőrnadrágon is átdöf a szemével.

MARIE Na és akkor? Nem bűn az. Rohadt dög. *(Eljön az ablaktól.)* Gyere, fiúkám. Így kell velük beszélni, látod? Ez kell nekik. Hadd mondják a magukét... Látod, csak egy szegény fattyú vagy, mégis mennyi örömet szerzel anyádnak a becstelen kis arcoddal.

BOLOND *(Bekiabál, énekelve.)* No, te lány, mi lesz veled? Nincs urad, csak gyereked!

(Kopognak.)

MARIE Ki az? Te vagy, Franz? Gyere be!

WOYZECK Nem mehetek. Sorakozó van.

MARIE Mi bajod?

WOYZECK Megint volt valami, Marie. Nem azt mondja az Írás is, hogy lám, akkor füst szállt föl a földről, mint a kemencék füstje?

BOLOND HANGJA Csak gáz, korom, vízgőz a füst, de mennybe szállhat?

MARIE Nem értem.

BOLOND HANGJA Egyetlen füst sem azonos ennen ellobbant tűzével.

WOYZECK Jöttek mögöttem, egészen a város széléig.

MARIE Franz!

BOLOND HANGJA Irgalmak füstje föl hazug égre, ha törhet...

WOYZECK Mennem kell. *(Ki.)*

BOLOND HANGJA Így hal a füsttel ember és isten – hány az igazság?

MARIE *(Sóhaj.)* Franz... mint egy megszállott. Meg se nézte a gyerekét. Bele fog örülni ebbe... ők meg mi... Miért vagy ilyen csendben, fiúka? Félsz? Megijedtél? Olyan sötét lett... máskor legalább besüt a lámpák fénye.

3.

KAPITÁNY Hová ilyen sietősen, igen tisztelt Koporsószeg úr?

DOKTOR Hová ilyen lassan, igen tisztelt Vezénykecske úr?

KAPITÁNY Adjon időt magának, nagyra becsült Sírkö.

DOKTOR Én nem lopom az időt, mint maga, nagyra becsült.

KAPITÁNY Ne rohanjon úgy, egy jó ember nem megy ilyen gyorsan. Egy jó ember jó ember. Maga a halál sarkában lohol, egészen megrémiszt engem.

DOKTOR Sietek, kapitány úr, sietek.

KAPITÁNY Így teljesen el fogja koptatni apró lábait a kövezeten.

DOKTOR Hagyja. Valami sokkal izgalmasabb... négy hét múlva az a nő, az a buta állat, igen érdekes preparátumot ad. Mondom neki. Meghal.

KAPITÁNY Szóval négy hét, te ördög? Négy hét és az emberek cilinderrel a kezükben azt fogják mondani, jó ember volt, jó ember.

DOKTOR Arra aztán biztos, hogy nem.

KAPITÁNY Én jó ember vagyok, de én is tudok, ha akarok. Ha akarok.

WOYZECK *(Megjelenik.)*

KAPITÁNY Hé, Woyzeck, hova lohol el így mellettem? Álljon csak meg Woyzeck, hisz úgy szalad át a világon, mint egy nyitott borotva, megvágja vele magát az ember. Úgy szalad, mintha egy regiment kozákot kellene megborotválnia, és az utolsó szőrszála őt magát akasztaná egy negyedóra múlva.

WOYZECK Nem tudom, kapitány uram.

KAPITÁNY Hogyan, Woyzeck, talán még soha nem talált szakállszőrt a tányérjában? De hiszen ért engem, egy férfi szőrszálát, egy árkász szakállából, egy altisztéből, egy... egy... egy tamburmajoréból? He, Woyzeck? Mégis, derék asszonya van magának. Magával nem eshet meg az, ami mással.

DOKTOR Mit akar mondani, kapitány úr?

KAPITÁNY Megint érzem a szerelmet, Woyzeck. *(Szünet.)* De hiszen falfehér lett!

WOYZECK Kapitány úr, én egy szegény ördög vagyok, és semmim nincs a világon. Semmi másom, csak ő. Kapitány úr, ha tréfál...

KAPITÁNY Tréfálok, persze!

DOKTOR A pulzust, Woyzeck, a pulzust. Nézze, gyorsan! *(Kitapogatja.)* Szapora, erősen szaggatott, egyenetlen.

WOYZECK Kapitány úr, pokolforró a föld, de nekem jéghideg. Jéghideg, hideg a pokol.

DOKTOR Az arcizmok merevek, feszültek, néha ránganak. Tartása egyenes, feszült.

WOYZECK Megyek! Sok minden lehetséges. Ó, ember! Sok minden lehetséges. Szép időnk van, kapitány úr. Nézze, milyen szép, szilárd, szürke az ég. Az embernek kedve támadhatna, hogy belevágjon egy ácskapcsot, és felkösse rá magát, csupáncsak az igen és a nem közötti gondolatjel miatt.

DOKTOR Micsoda előrelépés!

WOYZECK A nem bűnös az igenben, vagy az igen a nemben? Ezt jól át akarom gondolni. *(Ki.)*

DOKTOR *(Utána rohan.)*

KAPITÁNY Nem tetszik ez nekem! A jó ember hálás, és szereti az életét. A jó embereknek nincs merszük, nincs. A szarháziak, azok bátrak! Azért mentem háborúba, hogy magamat az élet szeretetében megerősítsem. Groteszk!

4.

WOYZECK Nézd a csíkot ott a fűvön át... ott gurul esténként a fej. Egyszer felemelte valaki, mert azt hitte, sündisznó. Három nap és három éjszakán keresztül gyaluforgácson feküdt. *(Halkan.)* Ők voltak. Rájöttem. *(Szünet.)* Maradj csendben. Ott megy valami.

BOLOND Lelegelték a fűvet, lelegelték gyökérig.

WOYZECK Megy mögöttem, alattam. *(Dobbant a lábával.)* Üres, hallod? Minden üres alattunk. Ők.

BOLOND Félek.

WOYZECK Olyan különös csend van. Az ember visszatartaná a lélegzetét.

BOLOND Mi?

WOYZECK Mondj már valamit. *(Szünet.)* Micsoda fényesség! Tűz vonul az égen, és a zaj... mint a harsonák hangja. Hogy húz felénk! El innen! Ne nézz hátra.

(Szünet.)

BOLOND Hallod még?

WOYZECK Csend. Néma csend, mintha halott volna a világ.

BOLOND Dobolnak. Mennünk kell.

(Bolond el.)

5.

WOYZECK Tovább, csak tovább! Nyeee, húzzák a hegedűk és a sípok. Még, csak tovább, csak tovább! Mi szól itt? Onnan lentről, a föld alól, egész halkán, valami, valami. *(Lehajol.)* Szúrd, szúrd agyon a Woyzeckét, szúrd agyon a Woyzeckét. Tovább, csak tovább! Szúrd agyon a Woyzeckét! És sziszeg, és nyöszörög, és mennydörög.

6.

(A kocsma előtt. Innentől kezdve a 11. jelenetig egyszerre látjuk Woyzecket és Marie-t: egymás jelenetei alatt is színen vannak, ezek alatt történnek a párhuzamos cselekvések.)

WOYZECK *(Az ablaknál leskelődik. Bentről hangos zene szűrődik ki.)* Ő... vele! Az ördögbe! *(Leül, majd felpattan, és újra az ablakhoz megy.)* Megy ez nekik! Rajta, másszatok csak egymásra! Ő pedig: tovább, csak tovább!

BOLOND Phú! Ez bűzlik.

WOYZECK Milyen szép piros az arca. És mégis bűzlik már. Te mit szaglászol?

BOLOND Érzem a vért. *(Woyzeck kezébe nyom egy kést.)*

WOYZECK Miért lett ilyen vörös minden a szemem előtt? Mintha tengernyi vérben henteregnének, mindannyian! Hé, vörös tenger.

7.

TAMBURMAJOR Te!

MARIE Gyere közelebb. *(Némán kineveti a tükör előtt álló Tamburmajort.)* A mellkasa, mint egy bikáé és a szakálla, akár az oroszlánnak. Nincs még egy ilyen...

TAMBURMAJOR *(A tükörben nézi magát.)* Hát, még vasárnap, mikor fölveszem a nagy tollforgót és a fehér kesztyűket, a teremőjét, Marie, a herceg is mindig mondja: „ember, micsoda legény!”

MARIE *(Hitetlenkedve.)* Tényleg! *(Odalép a háta mögé.)* Te!

TAMBURMAJOR Te is jóféle nőszemély vagy, a mindenedet! *(Megfordul.)* Gyere, alapítsunk egy Tamburmajor-tenyészetet! He?

MARIE Hagyjál!

TAMBURMAJOR Te vad. Állat. *(Felhúzza Marie szoknyáját.)*

MARIE Ne nyúlj hozzám!

TAMBURMAJOR Hát beléd meg mi bújt?

MARIE Ezt már nem.

TAMBURMAJOR Azt hiszed, ez csak így megy, mi?

MARIE Micsoda?

TAMBURMAJOR Húzod az agyamat, riszálod magad, aztán mikor már csinálni kéne valamit, az nem tetszik, mi?

MARIE Én...

TAMBURMAJOR *(Megint megpróbál Marie-hoz érni.)* Tudom, hogy te is akarod.

MARIE Nem.

TAMBURMAJOR Megveszel értem.

MARIE Kérem...

TAMBURMAJOR Most már nem táncolhatsz vissza.

MARIE Ne!

TAMBURMAJOR Tartozol nekem ennyivel.

MARIE Könyörgök...

TAMBURMAJOR Azt hiszed, annyiban hagyom? Ígértél nekem valamit...

MARIE Én soha...

TAMBURMAJOR Táncoltunk egyet, és el van intézve? Tetszik az udvarlás, tetszik a virág, jó a vonulás, mi?

MARIE Sikítok.

TAMBURMAJOR Azt hiszed, még nem hallottak nőt sikítani a laktanyában?

MARIE Én... én nagyon hangosan sikítok.

TAMBURMAJOR Rajta!

MARIE *(Nem sikít. Nem tud megmozdulni.)*

TAMBURMAJOR Na, mi lesz?

MARIE *(Nemet int a fejével.)*

TAMBURMAJOR *(Üvölt.)* Na?

MARIE *(Halkan.)* Nem akarom.

TAMBURMAJOR Nem?

MARIE Nem.

TAMBURMAJOR Kár. Na, gyere ide.

MARIE Minden mindegy!

(A Tamburmajor megerőszakolja Marie-t.)

8.

(Woyzeck borotválja a Kapitányt.)

- KAPITÁNY Lassan, Woyzeck, lassan. Mihez kezdek azzal a tíz perccel, amennyivel ma korábban végez velem? *(Szünet.)* Gondoljon bele, Woyzeck: még harminc szép év van hátra az életéből. Háromszázhatvan hónap, hány nap, óra, perc! Mit akar azzal az iszonyatos mennyiségű idővel kezdeni? Ossa be, Woyzeck!
- WOYZECK Igenis, kapitány.
- KAPITÁNY Annyira félttem a világot, ha az örökkévalóságra gondolok! Elfoglaltság kell, Woyzeck! Ami örök, az bizony örökké örök, ezt beláthatja. Aztán egy szempillantás alatt nem örök. Woyzeck, én elborzadok, ha arra gondolok, hogy a világ egyetlen nap alatt körbeforog. Micsoda időpazarlás! Mire megy ki mindez? Én már nem bírok a malomkerékre nézni, mert búskomor leszek.
- WOYZECK Igenis, kapitány.
- KAPITÁNY Woyzeck, maga mindig olyan agyonhajszoltnak látszik. Jó ember, akinek jó a lelkiismerete, nem vág ilyen képet. – Mondjon már valamit, Woyzeck.
- WOYZECK Igenis, kapitány.
- KAPITÁNY Woyzeck, magának nincs morálja. A morál az, amikor az ember morális. Érti, Woyzeck? Ez nagyon jó szó. Gyereke van az egyház áldása nélkül. *(Felnevet.)* Morál...
- WOYZECK Kaptány úr, a Jóisten nem aszerint néz majd arra a szegény főregre, hogy áment mondtak-e rá, mielőtt megcsinálták. És az Úr is azt mondta: engedjétek hozzám a kisdedeket.
- KAPITÁNY Mit beszél? Miféle furcsa válasz ez? Összezavar a válaszával.
- WOYZECK Mi, szegény emberek. Tudja, kapitány úr, akinek nincs pénze... az olyanfajta tesz a morálra. Meg aztán, az ember húsból és vérből van. De az olyanok, mint én, mindenképpen szerencsétlenek, akár itt, akár

a másvilágon. Azt hiszem, ha mi feljutnánk az Égbe, ott is nekünk kell majd a mennydörgésben segíteni.

KAPITÁNY

Woyzeck, magában semmi erény nincs. Maga nem erényes ember. Az ördögbe, hát én is húsból és vérből vagyok. Az erény, Woyzeck! Hogy élném le máshogy a hátralévő időt, ha nem lennék erényes?
(*Meghatottan.*) Folyton mondom magának, maga jó ember, Woyzeck, jó ember.

WOYZECK

Igen, kapitány úr, az erény! Ez nálam még hibádzik. Tudja, mi egyszerű emberek, ezeknél nincs erény. Ha én előkelő volnék, kalapom lenne, órám, választékosan beszélnek, és akkor máris erényes ember akarnék lenni, templomi esküvővel, hintóval és lóval. Szép lenne. Nagyon szép.

KAPITÁNY

Túl sokat gondolkodsz, és ez felőröl. Ezért látszol mindig túlhajszoltnak. (*Szünet.*) Egészen meghiúsult ez a kis társalgás. Most menj, és ne rohanj. Menj végig szépen, lassan az utcán.

9.

MARIE

(*A tükör előtt, fülbevalóval.*) Hogy csillognak a kövek! Miféle kövek? Mit is mondott? – Aludj, fiúka! Csukd be a szemed, erősen. Maradj így, csendben különben elvesznek tőlem.
(*Vissza a tükörbe.*) Biztos, hogy arany. Vajon hogy fog állni a táncnál?
(*Szünet.*) A mifajtáknak csak egy zuga van a világban, meg egy tükre. De nekem is van azért olyan piros ajkam, mint a nagy madaméknak a földig érő tükreikkel meg a szép uraságaikkal, akik a kezüket csókolgatják. (*Undorral.*) Csókolgatják az én kezemet is. De legalább ez a kis kövecske, ez megmaradt belőle. – Csitt, fiúka, csukja be a szemed az álomangyal. Látod, hogy szalad a falon? Aludj, különben megvakulsz tőle.

WOYZECK

(*Be.*)

MARIE

(*Felpattan, és a háta mögé rejti a fülbevalókat.*)

WOYZECK

Mi az?

MARIE Semmi.

WOYZECK Csillog valami az ujjaid alatt.

MARIE *(Megmutatja.)* Semmi kis fülbevaló. Találtam.

WOYZECK Én még soha nem találtam kettőt egyszerre.

MARIE Hát olyan vagyok én?

WOYZECK Jól van, Marie. – Hogy alszik a fiunk. Nyúlj a kis karja alá, nyomja a szék. Fénylő cseppek peregnek a homlokán... minden munka a nap alatt. Még álmunkban is izzadunk. Mi, szegény emberek! Megint van pénz, Marie. *(Átadja.)* A zsold, és valamennyi a kapitányomtól.

MARIE Köszönöm, Franz.

WOYZECK Mennem kell. Este találkozunk, Marie. *(El.)*

MARIE *(Szünet. Minden szava a tiszta ráismerés és a teljes örület kettősségében.)* Milyen világ ez... úgyis elviszi az ördög az egészet, férfiasról, asszonyostól. Mégis csak borzasztó ember vagyok. Le tudnám szűrni magam.

10.

DOKTOR Mit meg nem érek, Woyzeck? Így állja a szavát? Maga! Maga!

WOYZECK Mi van, Doktor úr?

DOKTOR Láttam, az utcán pisált, mint a kutya. Ezért adok magának minden egyes nap három garast? Rossz a világ, egyre rosszabb és rosszabb, én mindig mondom.

WOYZECK De doktor úr, ha az ember nem tud mást tenni?

DOKTOR Nem tud mást tenni, nem tud mást tenni. Babona! Hát nem bebizonyítottam magának, hogy az ember húgyhólyagja alá van vetve az ember akaratának? Ha az ember szabad, Woyzeck, szabadsággá magasztosul benne az emberiség.

WOYZECK Nem vagyok szabad, doktor úr.

DOKTOR *(Meg sem hallotta.)* És maga nem bírja visszatartani a vizeletét. Ez csalás, Woyzeck. Megette már a borsóját? Semmi mást, csakis borsót? Falra pisálni, azt igen... jövő héten kezdjük az ürühúst. Forradalom készül a tudományban, Woyzeck! Magával az...

WOYZECK *(Belevág a szavába.)* A tudománynak, ezáltal pedig a természetnek is vége van.

DOKTOR Mi az, hogy vége van a természetnek?

WOYZECK Akkor van vége, amikor vége van. Mikor olyan sötét lesz a világ, hogy az embernek a kezével kell körbetapogatóznia. Olyan sötét lesz, hogy azt hinnénk, eltűnik, mint egy pókháló. Ez olyan, mikor van valami, és még sincs. Amikor besötétedik, és már csak egy izzóvörös fénycsík látszik nyugat felől.

DOKTOR Bolondokházába fog jutni, Woyzeck, szép kis rögeszméi vannak. Nézzen a szemembe. Mi a dolga?

WOYZECK Hát...

DOKTOR Borsót enni. Na, mutassa a pulzusát.

II.

MARIE És hazugság nem találtatott az ő szájában. Istenem! Ne látogass meg engem... *(Mantrázza.)* ...és akkor a farizeusok egy asszonyt vittek hozzá, akit házasságtörésen kaptak... és középre állíták őt... Istenem! Képtelen vagyok... csak annyit adj, hogy imádkozni tudjak. *(A gyerek helyére néz.)* Ez a gyerek is, tördöfés a szívembe. Istenem, vedd el tőle a szenvedést! *(Mesél az ujjain.)* Ezé az aranykorona, ez a király úr. Holnap elhozom a királyné asszonynak a gyerekét. A véres hurka azt mondja: gyere, májas hurka...

WOYZECK *(Be.)* Marie!

MARIE Mi van?

WOYZECK Menjünk, Marie. Ideje.

MARIE Hová?

WOYZECK Tudom én?

12.

MARIE Szóval, arrafelé van a város?

WOYZECK Igen.

MARIE Jó messze vagyunk már.

WOYZECK Szeretek itt.

MARIE Besötétedett.

WOYZECK Maradj még. Gyere, ülj le.

MARIE De hát mennem kell.

WOYZECK Jaj, nehogy kisebesedjen a lábad.

MARIE Megint olyan vagy!

WOYZECK Tudod, hogy mennyi ideje már?

MARIE Pünkösdkor két éve.

WOYZECK Azt is tudod, mennyi van még?

MARIE Mennem kell, lehull az éji harmat.

WOYZECK Fázol, Marie, mégis meleg vagy. Milyen forró az ajkad! Forró, forró kurvalehelet. És mégis, a mennyországot odaadnám, hogy még egyszer megcsókoljam. Furcsa, ha az ember hideg, akkor már nem fázik többé. A hajnali harmattól nem fogsz fázni.

MARIE Mit mondasz?

WOYZECK Semmit.

(Hallgatnak.)

MARIE Milyen vörösen kel a hold.

WOYZECK Mint egy véres vas.

MARIE Mit akarsz? Olyan sápadt vagy, Franz. Állj meg Franz, az Istenért! Segítség!

WOYZECK *(Megszúrja Marie-t.)* Nesze, ez is, ez is! Nem bírsz meghalni? Így! Így! Hah, még rángatózik. Hát még nem, még mindig nem? Még most is? *(Újra belészúr.)* Halott vagy? Halott!

(Woyzeck elmenekül.)

13.

(Csak a hangjukat halljuk.)

BOLOND Gyerünk!

GYEREK Mi van?

BOLOND Hát nem tudod?

GYEREK Hogy?

BOLOND Már mindenki ott van. Kint fekszik egy nő.

GYEREK Hol?

BOLOND Balra a sáncon túl, a vörös keresztnél.

GYEREK Gyerünk, akarok látni valamit, mielőtt elviszik.

14.

WOYZECK Így. Ne is lássam többé ezt a kést. Elsüllyed a sötét vízben, mint a kő. Nem találják meg. De... ki ismerné meg? Marie? Hé, Marie! Miért vagy ilyen sápadt, Marie? Néma csend! Mi az a vörös zsinór ott a nyakadon? Kinél szolgáltál rá erre a nyakékre a bűneiddel? Fekete voltál tőlük, fekete. De most én sápasztottalak ki. Tiszta lettél. Én voltam, ugye? Miért lóg így a hajad, Marie? Ma nem fontad be a copfjaidat? Itt fekszik valami hideg, nedves, csendes. A tóban. A tó mellett. A tó alatt. El innen.

15.

(Tárgyalás. Minden szereplő jelen van, bírósági felállásban. Woyzeck középen.)

BOLOND Jó gyilkosság, szép gyilkosság. Olyan szép, amelyet csak kívánhat az ember. Már rég nem volt dolgunk ilyennel.

TAMBURMAJOR Nem tudta, hogy meg akarom ölni, mert ha tudta volna, nem jött volna velem.

DOKTOR Néha egészen mérges lettem magamra, mikor a terven gondolkoztam. Aztán megpróbáltam megszabadulni tőle, és megkértem a munkatársamat, hogy énekeljen egy kicsit, és így újra eltűntessem a gondolatot.

BOLOND *(Dúdolni kezd, a többiek rábeszélnek.)*

KAPITÁNY A gondolat, hogy meg akarom ölni, nem hátráltatott abban, hogy együtt háljunk, inkább nagyon szerettem érte, és nem gyűlöletből akartam megölni.

GYEREK Mihelyt leszúrtam, abbamaradt ez az erős érzés.

MARIE Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény gyerek. Nem volt se apja, se anyja. Meghalt mindenki, és nem volt már senki a világon. Minden halott volt, és ő elindult, és keresgélt éjjel-nappal. És mivel a földön nem volt már senki, föl akart menni az égbe, olyan barátságosan pislogott le rá a hold. De amikor végre odaért a holdhoz, az egy darab korhadt fa volt, és akkor továbbment a naphoz. És amikor odaért a naphoz, az egy hervadt napraforgó volt, és amikor odaért a csillagokhoz, azok kis arany szúnyogok voltak, felszurkálva az égboltra, ahogy a tövisszúró gébics tűzdeli fel őket a kökénybokorra. És amikor újra vissza akart menni a földre, a föld egy fölborult fazék volt. Akkor teljesen egyedül volt, leült és sírt, és még most is ott ül, és teljesen egyedül van.

(Az emberek cilinderrel a kezükben mondogatják: „jó ember volt, jó ember”.)

VÉGE